
BRAHO
ADROVIĆ

* * *

MAPA
BOLNIH
MJESTA

Berane, 2018.

Biblioteka:
SAVREMENA POEZIJA

Braho Adrović
MAPA BOLNIH MJESTA

Izdavač
IGP „PEGAZ“-Bijelo Polje

Za izdavača
Zoran Loktionov

Recenzenti
Akademik dr Milutin Đuričković
Prof.dr Draško Došljak

Dizajn korica i prelom
Siniša Marjanović

Štampa
IGP „PEGAZ“ Bijelo Polje

Tiraž
500 primjeraka

Braho Adrović

* * *

*Živi kako želiš, samo znaj da ćeš umrijeti;
voli koga hoćeš, ali ne zaboravi da ćeš ga ipak
morati ostaviti, i radi što želiš ali samo pre-
ma djelima bićeš nagrađen!*

El Gazali

* * *

*Svi moji snovi su abdicirali. Stvarnost mi bez
milosti svedoči o veličini poraza i potpunom
potonoću. To je cena koju moram da platim...
Kad bi neko u blizini zaplakao, pa da svoj ne-
dostojni slučaj oslonim na nečiju žalost, mož-
da bi mi bilo lakše.*

Ivana Dimić

GLADNA DUŠA

Na svijetu ovom
Ljudski život
Kratko traje
Ko jedan lastin let
I kraj je

I ne žalim ja toliko
Što tako brzo prođe
Ko da je hitao da se od nas skrije
Mnogo je žalosnije
Tužnije
I ružnije
Što više prođe u zlu
Nego u dobru
U patnji
Sirotinji
Brigama
Čežnjama i samotinj

I što znam i sam
Da će i ovo dana malo
Što je još od života ostalo
Biti prošlosti nalik

I još praznije
Bolnije
I ništavnije
I što bi bilo bolje
Da ni dolazio nije

I što duša jedna
Svih zemaljskih ljepota
Osta gladna

IZA MASKI

Sve vidim sve čujem
Što vidim-ne vidim
Što čujem-ne čujem

TRAVIN RAST

Dešava se da svijet ovaj cio
Za život se učini nepodobnim
Pa se često pitaš što si se rodio
I šta tražiš međ' ljudima zlobnim

Možda sve si pogrešno shvatio
Vjerovao previše u čovjeka
Ko bez glave da si se rodio
Duboka su ljudi i mutna rijeka

Ne može se srcem izmjeriti
Ni očima jednim sagledati
Šta je svijet i šta može biti
To um ljudski ne zna niti može znati

Ima nešto što je
Van naših dometa
Neke sile znamo da postoje
Al' ne znamo šta su i s kojeg su svijeta

I ne znamo njihovu suštinu
I njihove zakone skrivene
Kao da smo bačeni u tminu
Da našeme vidu istinu zaklone

Dometi su našega saznanja
Ko mrvica u kosmosu prava
Lijepo je sve što duša sanja
Je l' vidio iko kako raste trava

DOBRI MOJ NAROD-POŠTENI

Prošlost ti se smije
Kako si je neuko proćerdao
I još misliš da si živ,a to život nije
Znaš li bre da ništa nijesi znao

Što je prošlo ne možeš promijeniti
A ti bi sve sada popravljao
Istina je gorka ne može se skriti
Pa je l' ti sad jasno da ništa nijesi znao

Neka mi oprostite svi pošteni ljudi
I svi koji misle da su pošteni
I nek se ništa ružno u njima ne probudi
I ništa na gore ne promijeni

Ali ja mislim
Da su svi oni na ovaj svijet zalutali
Ko da nemaju veze ni sa čim
Ko da su sa Marsa na ovaj svijet pali

Živi bili vi meni pošteni
Vi ste na ovom svijetu gubitnici teški
Vi ste dobrotom svojom poraženi
Ali vi ste taj narod- dobri moj narod viteški

MOŽDA SU ONI U PRAVU

Možda su oni u pravu
A nas je vrijeme pregazilo
I prepustilo zaboravu
Možda ono što je bilo i nije bilo

Nije bilo ko što mi mislimo da je bilo
Možda je sve bilo drukčije
A nama se samo pričinilo
Da je bilo i što bilo nije

I ovo što se sada dešava
Možda se ne dešava kako se nama čini
Niti nam je kakva mi mislimo java
Možda krivo vidimo živjeći u tmini

Možda su baš oni
Budućnost svijetla naša
Kojoj će se sviđati samo kameleoni
Dosljedno iskren i pošten neumjesno se ponaša

Možda je sve onako
Kako pričaju oni
Ne može da misli kako hoće da misli svako
Pitanje je za kim zvono zvoni

PRAVO LICE

Ljudima je teško saznat' pravo lice
Ispod lijepih maski kriju se i ubice

Kad ko zmija noge neko nešto skriva
Znaj iz mutnog može otrov da ispliva

Odmakni se odmah od sumnjive robe
Nemoj biti kunić za neuke probe

Odmakni se odmah i oprezan budi
Prvo što se skriva skriva se od ljudi

Drukčiji su mnogo prirodni zakoni
Kad djeluju laži nijesu skloni

I za svakog podjednako važe
Ko drukčije misli samo sebe laže

Ljudi često zbog straha zanijeme
Ali dođe doba kad propjeva vrijeme

Sve će biti jednog dana jasno
Ali će za mnoge sve to biti kasno

Na svojoj se koži sve lijepo osjeti
Osjetiće jače ko visoko leti

Sve je opet isto-preslikana slika
Sačuvaj nas Bože ovih bezdušnika

CIJELA ISTINA

Istina je moćna kad se cijela sazna
Al' često zaboli kao Božja kazna

I lijepo je cijelu je kazati
Ali ko je kaže često je i plati

Kada se prećuti mnogo je mudrije
I umjesno jeste al' ljudskije nije

Ljudskije je biti i žrtva istine
Nego gledat' mirno kako ona gine

kad istinu saznaš cijelu je i kaži
Il' jezik za zube ko na mrtvoj straži

Al' ne trči nikad-đavola ne traži
Istina je lijepa kad vječito važi

Jer kad-tad će ona izać' na vidjelo
A laž samo drugo navući odijelo

I biće ti ko i meni jasno
Pravda uvijek dođe-al' obično kasno

S istinom se više ja tjerat' ne mogu
Ostaću zamjeren narodu i Bogu

I laž i istina nek' idu dovraga
Ta dva zla su ljudima podjednako draga

LJUDSKE PRIČE

Sve ljudske su ispričane priče
Ko jaje jajetu jedna drugoj liče

Jedni protiv drugih sve ljudi se bore
I na kraju kraja pakao sebi stvore

BUĆKURIŠI

Vjerovo sam ja ljudima
Ne vjerujem sada više
Među njima svega ima
Ja ne volim bućkuriše

RAZLOG

Sve svoj razlog ima al' oprezan budi
I dobro i loše stanuju kod ljudi

Bez ljudi je teško s ljudima još teže
Al' za svijet ovaj šta te drugo veže

Samo ta ljudska stvorenja prokleta
Najljepši su ukras ovoga svijeta

Voljen čovjek i voljena žena
Ima l' išta ljepše cijela vaseljena

Možda ima nešto al' mi to ne znamo
Ako ima nek' se kaže samo

Dobar čovjek i lijepa žena
Najveći su ukaras ovoga vremena

I najveći razlog da se život voli
Sve drugo se ipak nekako preboli

U tom ljudskom spoju sreća je začeta
I trajaće tako sve do kraja svijeta

Ali u ljudskom soju i otrov se krije
Zato vječnu sreću dodirnuo nije

Dodirnuo nije i dodirnut neće
Ali san o sreći i sreću pokreće

Ljudski rod je nešto na svijetu najsvetije
Jer još mu se niko približio nije

Dostigao nije i dostignut neće
Ali je i izvor najveće nesreće

Priroda nas opominje često
Da je ovaj svijet nestabilno mjesto

Zbog ljudskog će roda postat' nepodobno
Jer čovjek je biće i umno i zlobno

MI I ONI

E nijesmo ni mi
Mnogo bolji od njih
Za njih sve znamo
I ko su i šta su i od koga su
I na šta su sve spremni
Kada im se ukaže prilika
I znamo da su uvijek u boljoj prilici
Mi nemamo prilika kao oni
A da imamo priliku da se pokažemo
Bili bi otprilike kao i oni
Ni bolji ni gori

Mi od njih
Ništa bolje i ne očekujemo
Zato smo mi bolji za njih
Nego što su oni za nas
Iako nijesmo ni bolji ni gori od njih

O nama bolje da ne pričamo
O našoj dobroti
Kakvi smo jedni za druge
To se ne da prepričati
To nije za priču
Kad se o tome priča
Najbolje je da ćutimo
Jer može neko pomisliti
Da smo bolji nego što smo
I da smo ono što nijesmo

Nijesmo mi mogo bolji od njih
Iako možda mislimo da smo bolji
To nije zbog toga što smo stvarano bolji
Nego zbog toga
Što nam i ne može biti da smo gori
Jer da smo gori bilo bi nam još gore
Nego što nam je sada
Mi smo možda bolji
Za onoliko koliko nam je gore
Od njih

E nijesmo ni mi mnogo bolji od njih
Da se ništa ne zavaravamo i zanosimo
Da nam može biti
Čitav bi Balkan naopako preokrenuli
Svi smo mi Balkanci

A Balkanac Balkancu ne može ništa drugo biti
N'o Balkanac
Mi ako nemamo neprijatelja
Mi ćemo ga izmisliti
Da bi imali koga da mrzimo
I da se protiv njega borimo
I u bratu rođenom ćemo ga naći
Ako ga neđe drugo ne nađemo
Za to nam ravnih nema
Biti Balkanac
A ne biti na sve spreman
Nije brate balkanski
To teško može biti
Da nije tako
Ne bi nam bilo ovako

Mi ne bi bili Balkanci
I na Balkanu
Nama bi cijela ova planeta bila tijesna
Mi ovakvi kakvi smo ne bi bili Balkanci
Nego vanzemaljci
I čitavu bi Zemlju o jadu zabavili

Mi znamo kakvi smo
Koliko smo i kako smo bolji od njih
Dovoljno nas je pogledati
Kakvi smo jedni prema drugima
Pa da se odmah vidi kakvi smo
I kako smo bolji
To ne treba ni gledati
To se vidi i kad se ne gleda
To se vidi i iz aviona

Mi jedni drugome
Pričamo sve najbolje
Dok smo zajedno
Dok jedni drugome u oči gledamo
A kad neko od nas okrene leđa
Kad nas ne gleda i ne čuje
Bolje da ne pričamo
Šta pričamo
To nije za priču
To svi znamo
A pravimo se kao da ne znamo
Znao nas jad u glavu
Kad smo ovakvi kakvi smo

GLADNE DUŠE

Tu svak svakog lažno voli
Oni vole samo sebe
U poltronskoj svi su školi
Za sebe se svako grebe

Duša im je uvijek gladna
Uvijek sanja nešto više
Bilo s vrha bilo sa dna
Sebe prvo namiriše

Sve što vrijednost neku ima
Il' imati možda može
Odnijeli bi šleperima
Da imetak svoj umnože

Pojeli bi Ameriku
Kad' bi im se samo dalo
Da poprave krvnu sliku
Veliko je njima malo

Za sebe su dobri ljudi
Dobre duše
Nemoj ništa da vas čudi
Ideali što se ruše

ISTOČNA LJEPOTA

E da ti pravo kažem
I ja svoj zavičaj volim
I to mnogo više
Nego što zavičaj može i pomisliti
Da mogu da volim
Ja voim da volim
I kada volim ne mogu da odolim
Po zakonima moje duše
Ljubav je ludnica
Ja u ljubavi volim da poludim
Volim da volim bez granica
Ljubav ne umijem da dijelim
Kad volim ja volim bićem cijelim

Al' ja ne umijem da pričam o ljubavi
Ljubav je teško prepričati
Oni koji misle drukčije
Ja ti za njih ne mogu reći
Ništa drugo
Već da su obične pričalice
Neznalice

I nek priča
Ko god ko hoće da priča
Nek' kudi i nek veliča
Al' ljubav nikada i niko
Neće nit' može ispričati
A i da može da se priča
Ja ti ne bih pričao
Jer znam
Da me ne bi razumio
Šta ti pričam
N'o bi pomislio
da sam podjetinjio
Pa lupetam ko da se sa mozgom ne pitam
Da sam ne daj Bože poavetao
Pa da za mnom pričaju
Da nema budale bez školovane budale
Ko što za mnogim pričaju

Volim ja svoj zavičaj
U snu i na javi
Kad mi se javi
I kad me obraduje i kad me naljuti
I kad me kao da me nema zaboravi
U zavičaju sam jedino srećan i voljen bio
Mnogo jače mnogo iskrenije i mnogo više
Nego što sam i zaslužio
U zavičaju sam prve zakone
Ljepote i dobrote učio
I dražesne osobine ljubavi osjetio

Zavičaj se najviše i najjače voli
Kada se ostane bez zavičaja
Kad' osjetiš kako daljina bolno boli
Kad' te tegobni život otjera iz raja zavičaja
Njegovih ljepota i sjaja
Pa nam se u snu i na javi
Pred očima javljaju njegovi dragulji pravi
Koje smo pogubili
S kojim smo istinski srećni bili

Sa istoka
Otud od Turjaka Sunce proviri
I melemno rumenilo se zažari i proširi
Pa ti se učini
Da su zelena runa četinarara stara planula
Da sve gori
A ono želja u tebi gori
Da se što prije vratiš zbori
Da te još jednom pomiluje
Ona istočna ljepota
Ono zlatno zrnevlje života

Volim ja svoj zavičaj
I Vrbicu i Petnjicu
I Lađevac volim
I onaj sabor šarni
I trke konja na njemu
I ona kola što se uz muziku okreću
I djevjke lijepe i zdrave ko planine
Što na saboru traže sreću
Okićene zlatom i đerdanima
Pa gdje to ima

Volim ja i ona brda blaga draga
i brežuljke snene
Ma kakva ljepota Pariza i Sene
I voćnjake mirisnim beharom okićene
I šume bajkovite
I u nima jele vite
I sad' mi u duši šume
I ko da mi zbore da me svako drvo razumije
I one vode žive
Što mi u duši ožive
I na onoj našoj njivi
I onoj livadi
I sada vidim oca
Kako bez prestanka radi
I majku da mu pomogne kako trči
Vidim kako se mukom muče
I kako nas djecu
da radimo uče
A ja da im pomognem nemam snage
I ne umijem
I sad' se u glavu i grudi
Rukama neukosti bijem
I proklinjem sebe
Kako ništa nijesam znao
A kunem se da sam želio i htio
Al' nijesam mogao
Il' nijesam umio

Zavičaj su i oni ćilimi bajkoviti
Koje su mama i moje tri sestre tkale
Zvaičaj smo i ja i ti
I one zansne radosti male
I zavodljivi miris tek pečene pite na katove
Kajmakom i domaćim maslom začinjene
Pečene ispod sača
I miris kolača
I simita koji je otac
Donio iz Berana
E, kakva to bijaše hrana
Pa taj me miris i noći ove
Iz zavičaja zavičaju mami i zove
A nema više ni one pite
Ni krava ni mlijeka
Ni za lijeka
Lijepo vidim
Kako čami u samoći naša kuća stara
Ko da se otac morni odmara

II

Volim ja i cijenim i sad sve one ljude
Ko što su oni i mene čini mi se cijenili i voljeli
Volimo se i cijenimo
Iako ne znamo zbog čega
Razloge za ljubav neumjesno je objašnjavati
A i nemogće ih je objasniti
Ljubav je kad u duši zatrepere
Nevidljive tanane niti
I nekako ti je jednostavno milije i toplije
Kada ih sretnoš
I vidiš iz daleka
Onako skromne obične obično neobične
I samo samima sebi slične
Dobročudno čudne
Obazrive i bogobojažljive
Otmeno žive i nesalomljive

Ja i moji zavičajci
Volimo se i cijenimo
Iako se nijesmo mnogo pomagali
Jer mi ni samima sebi
Ne možemo da pomognemo
Kako da pomognemo nekom drugom
Kako da pomažemo kad smo bespomoćni
Snage nemamo para nemamo
Ni znanja mnogo nemamo
A otkud ćemo ga imati
Jer nijesmo imali vremena i mogućnosti
Da ga imamo koliko nam je trebalo
N'o dobro je i ovo malo što imamo
Kad ništa nijesmo imali i nemamo
Jer se čitavog života
Sami za goli život borimo
Ko davljenici što se za slamku hvataju
A ko se za goli život bori
Njemu nije ni do znanja ni do imanja
Naše je imanje dovijek bilo nemanje
A nijesmo Nemanjići

Ja i moji zavičajci se i sada volimo
Iako se nijesmo mnogo pomagali
Nijesmo se mnogo pomagali
A odmagali bogami jesmo
I to skoro na svakom koraku
I oko stope zemlje se svađali
I jedni drugima zabadali nož u leđa
Jer smo samo od zemlje živjeli i umirali
I zbog zemlje krv jedni drugima pili
I mali jedni prema drugima bili i nemili

Takvi smo kakvi smo
Ne možemo ni mi biti mimo svijeta
Ni naš zavičaj nije mimo svijeta
Pa iako nije mimo svijeta
Mi ga volimo mimo svijeta
Jer zavičaj je ko duša majke
Ne vidiš je a ona te grije
Majčinnski sve jače i sve toplije
Pa u zanosu vidiš i šta jeste
I što nije

Volim ja svoj zavičaj
I sa onim što u zavičaju ne volim
Ne može ni u zavičaju biti
Sve zlatno i sve potaman
I nije zlato sve što sija
Ali ja u zavičaju volim i ono što ne sija
I nijesmo neke svećke ni ti ni ja
I šta se tu može
Može li čovjek
Izaći iz svoje kože

PREPOZNAVANJE

Ništa me ne pitaj
Da li te poznjem
U godinama ovim mojim groznim poznim
Kad' opčinjen beskrajem
Sam sebe često ne primjećujem
I ne prepoznajem
Kad' ko sjenkina sjenka
Blijedim i sve nevidljiviji postajem
Kad' ni ono što vidim ne vidim
Kako bi trebalo da vidim
Ja sada
Prepun propalih iluzija
I nada
Ne znam da li stvarno postojim
Ne znam jesam li živ
Il' samo živim da doživim
Da se konačno uverim
Da definitivno nijesam živ

Zašto me pitaš
Da li te poznajem
Kad' ja ni sebe ne poznajem često
Kako tebe da poznajem
Kada sam sam sebi samo bolno mjesto
Na mapi svijeta i života
Kad' s bolom usnim
I s bolom se budim
Kad' lud za životom
Bez života za životom ludim

Ne mogu da povjerujem
Da poslije tolikog vijenca godina
Patnje i bola
Prepun promašja i gorčina
I neprebola
Kad' ne znam kud klize
Moga života kola
A još uvijek zemljom uporno brodim
I slatke doze svježeg vazduha udišem
Gledajući kako novi život cvjeta
Tužne pjesme o životu pišem
I melemom nježnih riječi
Dodirujem bolna mjesta
Prošlosti i sadašnjosti

Iako znam
da ne može da se izliječi
Ni jedna stara rana
Ni jedna mana ovih
Ni jedna mana prošlih dana

Ko smo ja i ti
Da pitamo da li nas neko
Poznaje ili ne poznaje
Obične trunke u beskraj i sjaju
Pustimo neka se na miru
Klupko života odmota
Jer na velikom će biti gubitku
Onaj koga ja ne prepoznajem
Ma ne budali mali

Idi bre svojim putem
Pa ko te poznaje nek' te poznaje
A ko ne poznaje ko te zaboravio
Nek' te zauvijek zaboravi
Jer možda nije imao razloga
Ni da te poznaje
Jer ljudski razlozi mogu biti
I ljudski i neljudski
Nemoj da o tome razbijaš glavu
Nemoj da o tome uopšte i zborimo

Kako da te prepoznam sada
Kad' je prošlo ko zna koliko godina
Od kad te nijesam ni čuo ni vidio
A u ovom vremenu ludom
Dešavalo mi se
Da se svojim očima čudim
Kako ne mogu da prepoznam prekonoc'
Ljude s kojima sam drugovao i prijateljavo
Kao da su mi braća rođena
A oni se odjednom preobratali
U nešto što ni u snu
Nijesam mogao pomisliti
I optuživao sam sam sebe
Više nego njih
Kako dvoličnost i zlo u njima
Nijesam umio da osjetim
Kao slijepac da sam bio
Pa sam poslije danima i noćima
Tumarao po tmušama svojih sjećanja
Kao kroz maglu gustu
I ništa nijesam mogao da dokučim
Pa sam u popis svojih bolnih mjesta
Dodavao po jedno novo ime
Koje treba za sva vremena otpisati
Ko pokvarenu robu
Jer nemam vremena i mogućnosti
Da pokušavam da ih popravljam
Lakše je krivu Drinu ispraviti

Nego krivog čovjeka
Napraviti da je prav
Kad' je kriv
Ne mogu da vjerujem
Da sam za toliko malo vremena
Postao toliko mnogo
Stariji grozniji i ništavniji
Da je moj put bio
Samo hod po mukma
Put iz ništa u ništa
Ko što sve ljudsko
Na ovom svijetu
Na kraju kraja
Bude ništa
kao ni da bilo nije

MOGUĆE I NEMOGUĆE

Ljudi pa je li ovo moguće
Ili se meni čini
Da je nemoguće
Moguće
A ono što smo mislili
Da je moguće
U stvari je nemoguće

Je li moguće da ljudi
Sve ovo mogu biti
Da normalan čovjek poludi
A lud da se perjem mudrih kiti

Je li moguće da su ljudi
Baš ovoliko sebični
Sitni i bezlični
Nikom slični
Bitni i nebitni

Je li moguće da nam se događa
Ono što smo mislili
Da ne može da se dogodi
Da laž rađa
I gdje ništa ne može da rodi

Je li moguće
Da nema mnogo ljudi
Ni tamo gdje ih je vazda bilo
Je li moguće
Da je normalno i ludilo

Ljudi pa je li ovo moguće
Je li ovo put ili bespuće
Je li moguće
Laž se vrti oko svake kuće

RUŽNO STANJE

Kol'ko možeš čovjek budi
I što dalje od neljudi

S neljudima gdje god bio
Znaj samo si izgubio

Nečovjeku kaži zdravo
Neki će te snaći đavo

Neljudsko te uvijek vreba
Kao kobac žrtvu s neba

Ali ljudskost nek' te hrani
Nek'te brani od pogani

Čovjek nije lako biti
Lako ćeš se uvjeriti

Ljudskom težit' je moranje
Neljudsko je ružno stanje

OSOBI
ZRELOG
DOBA

TOPOVI GODINA

Nemilosrdno vrijeme gazi
Topovima godina tuče
Da jadnog čovjeka porazi
Da mu se život i ljudi smučē

Sudbina je ljudska na svijetu ovome
Prokleta od početka do kraja
Zato jedni druge bez milosti lome
Da sve lijepo odalje od sjaja

Što se kraj grozni sve više primiče
Sve postaje tužnije i ružnije
Jedni na druge dani ne liče
Što je jednom bilo više nikad nije

Starost je oružje najgore
Prazno se oko praznoga vrti
Da gorke pilule lakše smore
Ko budućnosti nema prošlost ga usmrti

Starost je ubrzano navikavanje na grozno
Na prazno i sve praznije
I na kažnjavanje rigorozno
Za sve što je bilo i sve što bilo nije

Starost je dokaz jedini
Da si bio mlad
I da ti se još uvijek čini
Da si još živ kao nekad

PREPUŠTANJE ZABORAVU

Zaboraviti sve prošlo
I lijepo i tužno
Što nije bilo dobrodošlo
I da je bilo sad bi bilo ružno

Al'ja zaboraviti ne umijem
Sve što je bilo i sve što nije bilo
Sam se sebi ponekad nasmijem
Neznaje nas naše porazilo

NEMUŠTI DANI

Izgubljen u prostoru i vremenu
Nemušte dane slažem
Koliku bi mi odredila cijenu
U ovom vremenu vražjem

Iako ništa više nije bitno
Jer znam šta faktor vremena znači
Mnogi bi me sada prodali za sitno
Na kraju će vrijeme sve da protumači

A ja sam htio i da nemoguće
Moguće bude
Život je cio bio put kroz bespuće
Niti me da živim naučio niti da razumijem ljude

I sad' ne tražim više ništa
Ni od života ni od kog'drugog
Ko poražen vojnik sa ratišta
Jedva koračam ubog

I mirno tonem ka zapadu života
Dok ubrzano blijedi
Sva svjetska ljepota
Sve što duša želi i sve što duši vrijedi

Izgubljen u prostru i vremenu
Nemušte dane slažem
Koliku bi mi odredila cijenu
U ovom vremenu vražjem

IZMEĐU DVIJE TAČKE

Umiranje počinje mnogo ranije
Nego što smrt dođe grozna
Da pokosi i da ubije
Da se definitivno njena suština spozna

Život je umiranje
Život cio
I grozno stanje
Koje nikad niko nije porazio

I ne živi se duže
Nego se duže umire
I nikom na kraju ne cvjetaju ruže
Sve je crno što u crno uvire

Koliko li je samo
Ruža ljubavi uvelo
Mi o životu tako malo znamo
Znamo samo kol'ko je boljelo

SIJEDE GODINE

Što više stariš prijatelju moj
Sve bezvrjedniji bivaš i u svojim očima
Zanemarljivi broj
Čija vrijednost nikog ne zanima

Al' ne tuguj prijatelju stari
Čovjek nije nit' može bit' svako
U svijetu ovom varljive su ljudske stvari
Zato živjet nikad nije bilo lako

U ljudskim stvarima
Dešava se često
Da sve krene krivim drumovima
Da bezumlju um ustupa mjesto

Zato je ponekad i umjesnije i umrijeti
N'o živjeti bijedno međ' nekim ljudima
Živi samo ko na krilima ljubavi leti
Što duša ne sniva malu vrijednost ima

Zato kroz život tumaramo često
Od mila do nedraga ko lude
Tražeći pod suncem omiljeno mjesto
Izgubimo često i sebe i ljude

DRAGULJI PROŠLOSTI

Ništa nije kao prije
I prije je bilo čudno
Sve bilo je drugačije
Sanjalo se i uzaludno

Bilo gdje da živi nada
Dok se sniva dok se čeka
Kada čeka i kad' pada
Ima lijeka za čovjeka

Kada nada nema više
Izvor snova kad presuši
Čovjeku se loše piše
I njegovoj jadnoj duši

Sjećanje je divna varka
Iz prošlosti kad izroni
Ko Nojeva moćna barka
Od ružnoga da te skloni

Makar bilo i tren jedan
Bolnoj duši mnogo znači
Kao neki dragulj vrijedan
I izgubljen ipak zrači

PRIJATELJI

Gdje nestaje odjednom
Prijatelji silni tvoji
Odoše kažem
Odoše kud koji

Al' nemoj sada
Nemoj da vas oni čude
Nijesam ja pogubio prijatelje
Već bliže upoznao ljude

I kad me neko od vas
Samog u gradu sreće
Neka ne pita zašto sam sam
Ne budi dovijek dijete

Čudna je ta ljudska vrsta
Pokaže svoje pravo lice al'kasno
Kad vidiš da nema obraza ni dva prsta
Sve će ti biti kazano jasno

Prijateljstvo zlata vrijedi
To dobro i sada znam
Al za prijatelje neke vidi
Ja zlata ne bih dao ni gram

ZRELE GODINE

O zavodljivo prokletstvo zrelih godina
Ništa tako gorko ne može da zaboli
Kao nadolazeća nemoć i praznina
A da se živi i dalje se voli

I voli se sve što se voljelo
Voli i voli čak i još jače
Iako boli i duša i tijelo
Ko gladno dijete i srce zaplače

Zauvijek prošlo
Iz duše da izađe neće
Kao da nigdje drugo nije dobrodošlo
Ko obično odbačeno smeće

Sjećanje jasno
Od prošlog života smeće
Bilo časno il' bilo nečasno
Što je bilo ponovit' se neće

Sve jadnog čovjeka izdaje polako
I um i ljepota i snaga
I leđa mu okreće lako svako
I potuca se od mila do nedraga

A on bi i dalje htio
Da sve bude ko što je nekad bilo
Da iznova živi život cio
I popravlja što se promašilo

ORUŽJE STAROSTI

O starosti oružje najgore
Znaš koliko si samo duša progutala
Koliko si pogasila zore
Dok si žive onom svijetu slala

Sad'kad bi se mogle udružiti
Ovog svijeta najmoćnije sile
Ne bi mogle tebe pobijediti
Protiv tebe ništavne bi bile

Sto puta sam u životu mome
Poželio nekom život duži
Al' godine dođu i polome
Sve što jednoj ljudskoj duši služi

Nemoć je ljudsko ime
Teška nemoć i neznanje teško
Sile svjetske nema da spasi me
Oj starosti jedina moja greško

KASNE SLIKE

Kad u godinama zreлим
Osjetiš bićem cijelim
Kad grune na tebe lavina
Praznine
I počnu da prijete
Nepoznate blizine
Ko aždaha gladne
Jadne
Da te rastrgnu i da te progutaju
Ko ništa
U jednom zalogaju
Kad počneš ko luda da tumaraš
Po maglama sjećanja
Za svim onim biserima riječi
Preko kojih se izlivala
Čitava rijeka moje ljubavi
Prema tebi
I dragulji nježnosti
Koje si mogla
I da svoje oči nijesi imala
Da pročitaš iz mojih očiju
Iz svake moje riječi
Iz svakog mog pokreta
Iz mog upornog čekanja
Iz moje urođene nespretnosti
Iz mog ćutanja

Iz moje patnje
Iz mojeg bola i razočarenja
Kad sam konačno shavatio
Da su se slomila kola
Svih mojih nadanja
Svih mojih žudnji
I svih mojih sanja

Kad' ti tijelo
Prepuno praznine
Nezadovoljstva
Razočarenja patnji i gorčine
Počne nekontrolisano da slabi
I s neba nada jedna po jedna zvijezda
Počne da pada
Kad' počneš
da tumaraš kao izgubljena
Po džunglama prošlosti
Znaj da ti je u tom bespuću
U toj divljini
Izgubljen ostao život cio
I znaj da sam u toj istoj džungli
Na tom istim mjestu i ja bio
Znaj draga moja
Tamo si kao i ja jednom bila
Da si sve promašeno
I definitivno promašila
I da ništa više ne možemo popraviti
Ni ja ni ti

I znaj da si došla
U ove godine prazne
I da je patnja koju osjetiš
Samo dio kazne
Koji ćeš morati izdržati
Jer čovjek sve što griješi
Sve što promaši na kraju svojom kožom plati

I bar tada shvati
Da si bila mlada
I da je u srce koje te je željelo
Sanjalo i uzaludno voljelo
I koje je vrata svoje duše
Za tebe stalno držala otvorena
Sada isuviše kasno da uđeš
I da je uzaludna svaka nada
Koja prošlo želi pretvorit u sada

I shvati da sama koračaš ulicama
Razrušenog grada sreće
U čijem si rušenju i sama učestvovala
Da je sjećanje otrovno cvijeće
Da tužno miriše nepostojeće
Shvati da uspomene znaju
Da gladnu dušu ugriju
A' bolne rane u duši da izliječe ne mogu
I ne umiju

NE VOLIM DA VOLIM

Ne volim da volim u ovim godinama
Ne volim da volim al' u ovom trenu
Iz moje duše ljubav izvire sama
Osjećam toplinu uzvišenu

Osjećam da se u moju duša uliva
Rijeka nježnosti
I u rijeci zanosno neodoljiva
Zlatna ribica iskrenosti

Ne volim da volim u ovim godinama
Ne volim da volim ali i sada
Ponekad duša zanesena i sama
Zablista i zatreperi ko nada

I ne znam šta je
Je li to ljubav ili obmana
Al' lijepo vidim tvoje oči kako sjaje
Cijela planeta ljepotom obasjana

Cijela planeta zatreperi u sjaju
I dok te gledam zanosnu i mladu
Ne znam da li sanjam ili sam u Raju
Al' drhtim od straha da mi ovaj tren ne ukradu

ZAUVIJEK PROŠLO

Mnogo mnogo si kasnila
I ja sam mnogo ček'o
Manje bi boljelo da nijesi ni dolazila
I da je umjesto mene ček'o drugi neko

Sve što je bilo potom
I sve što nije bilo
Bilo je kao iživljavanje sa životom
Ili se to samo meni pričinilo

I ova pjesma kasna
I ove riječi kasne
I uzaludnost jasna
I sjećanje što nam se srcu glasne

Sve na zauvijek prošlo liči
I ono što je bilo i ono što nije bilo
Sve pripada prepričanoj priči
Jer nikad se isto nije ponovilo

I ne znam čemu
Sva ta sjećanja kasna
ma okreni leđa svemu
I uzaludna ljubav je časna

GIMNAZIJALKA

Zima već steže
Sjeverac ledeni reže
Gimnazijalko draga ne bježi
I snijeg i sjeverac će da se raznježe

Poput snova dragih
Poput želje žarke
Pođošē bez zbogom
Gimnazijalke

Ja na ulici ostajem sam
Pa makar se na ovom snijegu zaledio
Ostajem jer znam
Tvoj bi me osmijeh otopio

Poput snova dragih
Poput želje žarke
Pođošē bez zbogam
Gimnazijalke

ĐAVOLJA RABOTA

Ljubav nije
Ono što srce ne osjeti
I što ne razumije
Ni ono što sreću osujeti

Ne daj Bože da ljubavi nema
Il'da nema bar sna o ljubavi
Svijet bi bio Božja anatema
A putevi ljudski mutni i krvavi

Bože kako smo samo
Za tom caricom sreće tumarali
Da bi imali ono što nemamo
Visoko letjeli i nisko padali

Ljubav je i ono što raspameti
I što ubije
Ljubav je i ono što nam se osveti
Ljubav je i ono što mislimo da jeste a nije

Ljubav je ponekad bila
I đavolja rabota
Koja nas je na svašta navodila
I odnijela po pola života

Al'i takva kakva je
Ljubav nek samo živi
Dragulji i izgubljeni sjaje
Za propalo prvo sebe krivi

Ne daj Bože da ljubavi nije bilo
Da ljubav ni postojala nije
Šta bi nas Bože kroz život vodilo
Na šta bi se svele naše iluzije

KORIDA

Blago nama što smo mali
Što nas niko i ne vidi
Kao da smo u svijet ovaj zalutali
I našli se u koridi

Iako smo jedva živi
U haosu
Za moćnike nevidljivi
Al' bar znamo oni ko su

Znamo jasno ali kasno
U ljudskosti ko je bolji
Povući se nije časno
Ni u volji ni nevolji

ISTINITO STANJE

Gladna usta sebičnosti
Pola svijeta pojela bi
Oglodala sve do kosti
Jer ljudi su na to slabi

Samoća je najistinitije stanje
U kojem se čovjek nalazi
Sve mislim da to nije propadanje
Vrijeme svakog ravnomojerno gazi

Kad' nijesam bio sam
Bio sam okružen i lažima
I nijesam znao što sada znam
Al'ni mene to sad' ne zanima

Treba sam biti
Samoća je najistinitije stanje
Na samoću svjesnu sebe osuditi
I na svoje znanje i imanje

Osami se stegni zube
U sebe se uzdaj samo
Ljudi samo sebe ljube
A mi kasno to saznamo

Gladna usta sebičnosti
Pola svijet pojela bi
Oglodala sve do kosti
Jer ljudi su na to slabi

SPOMENIK

Veliš da ti ne pričam šta sam bio
Već šta sam sada
Bio šta bio ja sam samo gubio
I sad' sam ti ko propala nada

I nemam šta da ti pričam kada
Sam priča prepričana
Gorka priča puna čemera i jada
Spomenik sam sopstvenih obmana

A i dalje velim dobro mi je
Jer i još gore je moglo biti
Lijepo je sve što čovjeka u čovjeku ne ubije
Od smrti se niko ne može sakriti

I haj živ ti meni bio
Neka te tvoja sreća prati
Ja sam mnoga dobra imao i gubio
Moja dobra drukčije će se zvati

ĐAVOLJI PRSTI

Ja ne mrzim čak ni loše ljude
Ja ih samo gorko žalim
U životu nešto bude il' ne bude
I nađeš se sa zlim i propalim

Meni ljudsko ništa mrsko nije
Volim dobro odbolujem ružno
Ljudski žalim čak i krvopije
Njihovo je na svijetu tužno

Tol'ko loši oni ne bi bili
Da je s njima život bio bolji
Da nijesu nešto promašili
I oni bi bili i nama u volji

Prirode je to nekakva greška
Il' su žrtve đavoljih prstiju
Pa postanu prostitutka teška
Oni čojstvo prvo u sebi ubiju

Crni obraz bruka do vijeka
Na svijetu ovom i onome
Crno lice-rana bez lijeka
Crni obraz - crno u crnome

SVJESNA SAMOĆA

U samoću svjesnu bježi
Sam sa sobom
S ljudima se samo veži
Ko s potrošnom svakodnevnom robom

Al'nikada ne prevari
Ne podcijeni i ne ubi'
Varljive su ljudske stvari
Pobjednik je i ko gubi

Kod ljudi je sve varljivo
Sve varljivo nestabilno
Bilo pravo-bilo krivo
Istina je što je silno

A kad snage ponestane
Drukčije se tad sve mjeri
Svako vida svoje rane
Ranjive su i krupne zvijeri

ZNAŠ KROZ ŠTA SMO PROŠLI

Znaš kroz šta smo sve prošli
I šta se sve lomilo preko naših leđa
Ko da na ovaj svijet nijesmo dobrodošli
Ko da smo prošli pr'o đavoljih međa

Znaš u kakvom smo zvjerinaku bili
kažem znaš a znam da ne znaš
Nas su naši snovi porazili
I vjera u ljude u pošten odnos naš

Kažem da znaš a znam da ne možeš znati
Kad si sve pratio ko sa druge strane svijeta
Ne vuči me za jezik jer mogu opsovati
I pljunuti na život i ljudska stvorenja prokleta

I tebe i mene
Mogu otjerat do bestraga
O neka se nikad po dobru ne pomene
bezumno vrijeme i bezumna snaga

Sve sve izgleda drukčije
Kada se sudi i gleda iz daleka
Čini se jasno a jasno nije
Mutna je Balkan i krvava rijeka

BALKANSKA POSLA

A bilo je lijepo
Živjeti na Balknu
Al' tu svako vuče
Svak' na svoju stranu

Balkan i Balkanci
Neviđena su ljepota
Ali šta sve to vrijedi
Kad nema života

Zato se ja pitam
Dragi narode moj
Kakav smo mi ovo
Kakav smo mi ovo soj

Nama niko
Živ valjao nije
Ko da se u nama
Crni đavo krije

Stvorili smo sada
Stotinu država
A ni jedna nije
Nije ona prava

Sva zla svijeta
Na Balkanu žive
A mi bismo htjeli
Još da nam se dive

U zanosu ludom
Sve smo popljuvali
Baš zato smo bili
I ostali mali

Što se ukrast moglo
To se i ukralo
Sada je najbolje
Da ćutimo malo

Što se ubit moglo
To je ubijeno
Što ponizit moglo
To je uniženo

lagali smo lijepo
I druge i sebe
Sada ko god hoće
Možeda nas ..grebe

Sve što smo imali
Sve smo prokockali
I još se pitamo
Što smo nisko pali

ODLAZAK JUGE

Jedna divna Juga
Bila dok je bila
U sjećanje jedna
sad se preselila

I sad se sluđen
Naš narod pita
Kako je bilo dobro
U doba Tita

A ja se pitam
Kako nas sramota nije
I ime smo htjeli
Da mu se ubije

I još se pitam
Pa šta bi mi htjeli
Jedni druge žive
I sad'bi pojeli

I sad' ćutimo
Ko prave kukavice
Dok nam gole laži
Bacaju u lice

ŠTA NAM OVO BI

Pitaš se
Šta nam ovo bi
Ko nam rasturi
Onu našu lijepu i predragu
Veliku zemlju
Našu zajedničku domovinu Krivaju

Je li se ti to ozbiljno pitaš
Ili pokušavaš
Da sa mnom matorim zbijaš šale
Il' možda misliš
Da sam ja sve one godine
Bio slijep kod očiju
Ko slijepi miš što je slijep
I gluh kod ušiju
Pa ništa nijesam vidio
I ništa nijesam čuo
I ništa razumio i osjetio
Ili sam sve ono grdilo
Ludilo i ništavilo
Prespavao sakriven negdje u mišjoj rupi
Pa me ti pronašao i sad me
Iz teškog sna budiš
I oči mi otvaraš
Kao da sam u komi bio

Stvarno mi nije jasno
Pitaš se šta nam ovo bi
A ko je imao išta u glavi
Ako mu surutka u noj nije umjesto mozga
Zna šta je bilo
I kako je bilo
I zbog čega je bilo
I zna što nije bilo
I zašto nije bilo
A ti kao ne znaš
Ne znalo se za tu tvoju glavu
kad ti je takva
kada se praviš
Ko da si sa onog svijeta
Ovoga trena došao
Pa se čudiš
Gle čudna mi čuda
kao da nijesi ni luk jeo ni luk mirisao
Svi znaju a ti ne znaš

Ne bih stvarno volio
Da se sa tim stvarima šalimo
To nije za šalu
Nego za plakanje
Za kukanje i za zapomaganje
Za Krivajom
Koja je krvožedno
Bez milosti razrušena

I unakažena
Krivaja bila
I više je nema
Ko što sve lijepo i drago brzo prođe
Ovo je za kukanje
Za nama samima
Što smo živjeli u Krivaji
Šta smo bili
A šta smo doživjeli
Šta smo mogli biti
Da smo bili
Kako je Bog rekao
Kako je trebalo da budemo
Da nijesmo bili
Onakvi kakvi smo bili

I odmah da ti kažem
Nijesmo mi ništa doživjeli
U odnosu na ono
Što smo zaslužili da doživimo
Svojim činjenjem
Svojim svaštočinjenjem
I svojim kukavičkim ništa ne činjenjem
Kažem ti ja
Nijesmo ništa doživjeli
Zapamti to za sva vremena
Mi što smo ostali živi
Ako se možemo smatrati živima

Kad smo sve ovo doživjeli
kad nijesmo ništa uradili
Šta je trebalo uraditi
kao da smo bili mrtvi

Čuj šta nam ovo bi
Svaka budala zna
Šta je bilo i zašto je bilo
Ko je kriv i zašto je kriv
A ti se praviš da ne znaš
Ili si budala neopisana
Ili misliš da sam ja možda pobudalio
Pa sa mnom pokušavaš
Da zbijaš šale
A i jesam budala
kad slušam šta sada pričaš
Kad više nema šta da se priča
kad slušam te tvoje budalaštine
Umjesto da kažem
kao onaj Rimljanin
“Jadni Katule prestani budaliti”
I odem

Čuj šta nam ovo bi
Ko nam ovo uradi
Pa mi smo Krivaju rasturili
Mi smo je ko kantu razlupali
Mi smo je razrušili

Svojim rukama
Mi glupi građani Krivaje
Ko kad se ruši stara oronula kuća
Samo što mi nijesmo rušili kuću staru
Da bi napravili kuću novu
Nego da bi od kuće i kućišta
Pustinju napravili
Ali pustinja je prvo napravljena u mozgu našem
Ako ga je u našim glavama
Uopšte i bilo
kad smo onakvi bili

Pa jesi li ti pri sebi
Pri zdravoj pameti
Navalio kao smrt na babu
Šta nam ovo bi
Čitav svijet zna a ti ne znaš
Već ako se svoje sjenke plašiš
Pa usta ne smiješ da otvoriš
kao da su ti okamenjena
Pa ne smiješ ništa da pričaš
A i nema tu šta da se više priča
Jer je priča o našoj dragoj
Zajedničkoj domovni Krivaji
Ružna krvava i sramootna priča
Davno prepričana
I ne treba više
Mlatiti praznu slamu

Dosta smo je čerečili
I uživljavali se nad njom
Ko manijaci da smo bili

Ne treba pričati
Ni šta se radilo
Treba pričati šta se nije radilo
Ako ima išta što ne valja
A da se nije radilo

Da su nas podstrekiivali sa strane
Da bi videjeli kakve smo budale
I kolike smo budale
Niko ne spori

Al' niko nas nije vukao za nos
Da radimo ono što se radilo
Onaj blam i sram
Ono zastiđe vijeka i čovjeka

Kumim te Bogom
Ne vuci me za jezik
Jer mogu u meni popucati
Sve brane i utege
Kojima sam vezivao tone
Umnih i bezumnih riječi
Da iz duše mi ne izađu
I da na vidjelo

Pred oči svijeta
Provali ko vulkan
Crno more
Teških optužujućih riječi
Pa da se i ja i ti pitamo
Šta nam ovo bi.

Obrukali smo bre
I socijalizam i Tita
I sve smo obrukali
Što je bilo vrijedno
I što se moglo obrukati
I sad'je najbolje
Da ćutimo
Da nam neko drugi
Ne bi rekao ćut!

ZEMLJA KRIVAJA

Čudna je bila zemlja Krivaja
Zavodnica koja je svakog znala da uzbudi
Zemlja dražesne ljepote i sjaja
Žena i ljudi čudne ćudi

Čudna je bila zemlja Krivaja
Još čudniji su bili njene žene i ljudi
Baš kao da je ljepota pobjegla iz Raja
Da čitav svijet ljepotom zaludi

Ljepotom njenih žena i ljudi
Zemlja svih zemaljskih ljepota
Al' često naiđe vrijeme kad sve poludi
Kada je ludost jača i od života

I sve se za tren sruši
Sve vrijednosti i svi zakoni
Tada ništa nije naklonjeno duši
Bježi dušo i od nevremena se skloni

Bježi što dalje dušo
U Krivaji te tada za sve okriviti mogu
Ko u narod da je neki đavo ušo
Ne vjeruj u ljubav i bratsku slogu

A kad orkan mržnje i nesloge
Krivajom protutnji i pustoš ostavi
Oni što prežive ustat će na noge
I iz pepela ljubav može da se ko feniks pojavi

I svi će pričati svoje priče
I prati ruke od zlodjela
Svi u Krivaji jedni na druge liče
Ali ni ona nije sve podjednako voljela

Ni u Krivaji sve nije bilo pravo
Zato je i propala
Ubili je ljudi odnio je đavo
Velika je bila ali nisko pala

Na kraju kraja
Zemlja je ostala a država se raspala
Sjećanje nas sa njom mrtvom spaja
Ubili smo je a ona nam je sve što je imala dala

KVARLJIVA ROBA

Ne pitajte što ulicom šetam
I u kafani sjedim sam
U najiskrenijem društvu
Ja sam tada znam

Prijatelji su kvarljiva roba
A samo pravi su zlato
Blago onom kog'zloba ne proba
I ne mora ništa platit za to

S prijateljima
Ja sam im'o sreće
I vjerujem da ih još ponegdje ima
Prijatelji moji moje rijetko cvijeće

U BESPUĆU

Duši bude za tren lijepo
Al' se brzo sve izgubi
Divno li je voljet slijepo
Slijepo li je kad se ljubi

San o lijepom kad odleti
U zagrljaj drugom nekom
Je l' to život taj prokleti
Kako plivat mutnom rijekom

Popravit je sada teško
A prošlo je nemoguće
Pojes' ćeš me kobna greško
Što me vodiš u bespuće

PRIČALICA

Kakva ti je to priča čovječe
I kakav si ti čovjek
Kad tako o čovjeku pričaš
Zlo te ne ubilo
Šta će to tebi
Šta se petljaš gdje ti nije mjesto
Što se miješaš u tuđe stvari
Koje ne razumiješ
Kad' o tvojim stvarima
Pojma nemaš
Što se ne pokriješ ušima po glavi
I ćutiš malo
No si pustio tu jezičinu
Pa mlataraš ko razvaljena vodjenica
Čeketaš ko čeketalo
I kad' treba i kad ne treba

Kad' pričaš onako kakao ne treba da se priča
Bolje ti je da ništa ne pričaš
Što će tebi priča radi priče
kad je to mlaćenje prazne slame
Kad je to jad jadov
I jad i otpad
To što ti pričaš
To je i blam i sram

Pet ciganskih para
Ja ti ne bih dao
Za tu tvoju priču
Grom te ne ubio
Kad si takav
Kad si takav kakav si
Kad si nikakav

Pazi šta pričaš
Ne možeš ti da pričaš
Sve šta ti na um padne
Nijesi ti bilo ko
Nijesi ti repa bez korijena
Nemoj da brukaš
One tvoje poštene roditelje
Tri puta mjeri
A jednom sijeci
Jer volovi se vežu za rogove
A ljudi se za riječ vežu

Pazi šta pričaš
Nijesi više dijete
Vidiš li kolika se konjina
Od tebe napravila
Nijesu ljudi stoka
N'o ljudi
Ako imaš šta da kažeš pametno kaži
No se bojim da nemaš

Ako nemaš
Ćuti bre ne laži
Nemoj da budeš
Zlo goveče dovijek june

Nemoj da se brukaš
Bruko jedna
Bruko nad brukama
Nijesi ti pao s neba
Od bilo koga
No od časne i poštene kuće
Jado moj
Jad te snašao kad si takav
Što ne ćutiš malo
Mnogo si pametniji kad ćutiš
Nego kad zboriš
Skrati tu jezičinu
Da ti je drugi ne bi
Silu na sramotu skraćivali

Bolje ti je
Bolje ti je jezik za zube
Nego da ostaneš
I bez jezika i bez zuba
Ko si ti da o svakom pričaš i sudiš
I da si u svakoj čorbi mirođija

Ne može to tako
Šta imaš ti da pričaš
I ko si ti da pričaš
Ima ko o tome da priča
Ko je zadužen da priča
i neka priča kako priča
I šta god hoće da priča
Ti ćuti
Da te đavo ne odnese
Da te noć ne proguta
Nemoj da te te oganj sagori
Da te voda ne odnese
Pa poslije
Ni da mreš ni da živiš

To što si pričao pričao si
I dobro je što te niko nije čuo
Iako se ja plašim
da te je čuo
Čulo te za tvoju glavu
Jer i zidovi imaju uši

BATAL PRIČA

E šta se ljudi doživjelo
Ovo je zadnji vijek
Ako što vidite
Ako vam oči nijesu ispale
E propalo se
Kad svaka šuš a i motika
Može da priča o ljudima
Što god hoće
Da svakom drži lekcije
I da sudi o ljudima

Čim čovjek okrene leđa
Počnu da lupaju po njemu
Ko po kanti
Ko su oni da svakom drže lekcije
Ako je na njih spalo
da pričaju i sude o ljudima
Da oni pričaju
A mi svi da ćutimo
Ko su oni
Što se bre ne pogledaju u ogledalu
Nemaju ni dva prsta obraza
A hoće o nečijim obrazima da sude
Ne može ni ptica proletjeti
A da je oni ne opričaju

Kakva vam je to batal priča
Imate li vi pametnija posla
Ima te li bar gram mozga
U tim vašim tintarama
Ako vam ga vrane nijesu isključivale

E jadni družo Tito
Da ti je da se možeš
Malo pridići iz groba
Pa da vidiš
Šta se sada priča i radi
I ko sve priča
I šta sve radi
Drob bi ti se u stomaku
Sto puta pevrnuo naopako
Ko što se meni sada dok ovo zborim
Prevrće
Legla brda digle se doline

Nema tu šta da se drugo priča
A ti navri pa i dalje
Kako ti je milo pričaj
Dak se i ovo naše ne prepriča

RATNO
STANJE

MUTNA VODA

Mnogima si vrat slomila
Mutna vodo
Iz korita kad' si svoga
Ti izašla
Nesrećnice
Mnoga dobra poplavila
Vodo mutna
Mnoga gnijezda razrušila
Bezdušnice
Nježne ptiće rastjerala
Da lutaju
Po beskraju
Crno lice
Da za svojim čeznu domom
Bezumnice
I mirisom svojih bašta
Kad' beharom bajkovitim okite se
U proljeće
Kućnim mirom i leptirom
Rosnom travom zorom plavom
Bezočnice
Da l' pomisliš imaš dušu nevaljalko
Kako im je

Mnogo si ih progutala
Bez milosti i bez srama
Teško nama
I u crno zavila ih
Ljudožderko
Izjelice bezočnice
Ponornice
Kako ćeš ih pogledati
Kad' ti voda izbistri se
Zlosrećnice
I kad' snage ponestane
Kada zadnje svoje dane
Počneš brojit'
Samoj sebi šta ćeš reći
Kukavice
Kakvoj ćeš se nadat sreći nepogodo
Mutna vodo

CRNO MORE

Od Crnog mora crnje je sada
Sredozemno more
Koliko li je samo progutalo nada
Ej da mrtva usta mogu da govore

ARABIJSKO “ZLO PROLJEĆE”

Mislio sam da poslije Bosne i Kosova
Izbjeglica neće biti više
Da dolazi era nova
Istoriju svijeta da novu napiše

Svijet me brzo razuvjeri
Da se drugom stazom kreće
Kud' prolaze krupne zvijeri
Tu cvjetati dugo neće

Za čas planu Arabija
Divno ime ružne sreće
Mjesto umom da zasija
Osvanu joj “zlo proljeće”

Čuj proljeće arabijsko
Proljeće je kad sve cvjeta
Odgajili gnijezdo zmijsko
Da zatruju pola svijeta

Ko će koga nò svoj svoga
Svako ubi svoga cara
Mili Bože čuda toga
Gradovi im ko Sahara

Morne čete potekoše izbjeglica
Razliš se po Planeti
Kao rijeka ponornica
Bezumlje se umu sveti

ARABIJSKA ISTORIJA

Um to ljudski ne zna da dokuči
Šta se to zbivalo u Libiji Siriji i Iraku
Iz istorije se sada o tome ne uči
Sve drukčije izgleda u mraku

Šta je to i zašto baš Bagdad ubilo
Šta Sadama i gordog Gadafija
Kako se sve za tren u bezumlje pretvorilo
Po kome bezuman sada tumaram i ja

Je li im to Arapsko proljeće
Ta grozna po svijetu razaranja
Ako ima Pakla u Paklu gorjeće
Ko djetetu nije d'o da sanja

Rat je najveći stepen ludila
Koje prvo dolazi od jakog
Istorija je najviše istina ubila
I lažima hranila je svakog

IZBJEGLIČKE MORNE ČETE

Zemljom vodom brdom dolom
Opet idu morne čete
Idu bolni idu s bolom
Zatvorena vrata prijete

Idu živi idu mrtvi
Izbjeglički bataljoni
Idu žrtve-žrtva žrtvi
Na uzburu zvno zvoni

Hoće l' stati može l' stati
Arabijska zemlja gori
Gradove će izbrisati
O mrtvima zlo ne zbori

Planeta se cjela trese
Države se moćne ruše
Bez milosti ruši sve se
Nebom kruže mrtve duše

Rat svjetova
Svijetu prijeti
Na kraju će crna slova
U crnome preživjeti

POVRATAK MRTVIH

Iz mora na obale isplivali su mrtvi
Voda se smilovala
A da je mogla da uđe u dušu žrtvi
Još jedno more suza bi isplakala

Bježeći od ljudskog zla i tame
Od rata i izgubljene slobode
Izbjeglice su u smrt izbjegle same
Bježeći i preko mostova od vode

Kad živima pomoći nije znala
Voda je mrtvima pružila ruke
Da isplivaju do obala
Da o užasu svijetu pošalju poruke

A da je imala oči da vidi i dušu da osjeti
Voda bi od tuge more isušila
A svijet-svijet prokleti
Ni prebrojao nije polomljena izbjeglička krila

Tako je bilo
I kad su Bošnjanje ubijali
Vikao sam svijetu da zaustavi ludilo
Sada vičem sebi ne budali mali

VARALICA

Ako na svijetu postoji pravda neka
Ako se sve istim aršinima mjeri
Blago onom ko na nju ne čeka
Jer svjetska je pravda zakon jače zvijeri

Kako da povjerujem u takvu pravdu i u takvo pravo
Takve ljude i takve zakone
I nek' ih nosi đavo
Nek' mi se s očiju sklone

Sjećate li se Vukovara
I onih grozomornih slika
Saraj Bosne i onih pohara
I opsade drevnog Dubrovnika

Pa one zorne Srebrenice
Onog očaja ljudskog onog krika
I je li ikom pocrvenjelo lice
Znate li koliko je ljudska istina velika

Mislio sam ponovit se neće
Nikad više u onom obliku
A onda je grunulo arapsko proljeće
I vratilo još grozniju sliku

A kad se sve sa Zemljm spravni
I rijeke krvi proliju
Doći će sudije i mirotvorci slavni
I moćnici da istinu prikriju

A vrijeme će na vagi svog uma sve lijepo izmjeriti
I sve račune svijeta poravnati
Istorija će ponizno suze liti
Dok narod sve što platio nije plati

Svjetska je pravda moćna hobotnica
Kojom upravljaju ljudi bez duše
A istorija stara varalica
Sve će gradit što oni poruše

RUŠEVINE LJUDI

Gledo sam kako ruše
Čaušeskog Helenu Sadama i Gadafija
Ništa jadnije i poraznije u svijetu bez duše
Groznija će biti samo istorija

Niko moćni glas digao nije
Kad' su neljudski ljude čerečili
Gdje su one lažne divizije
Dok su oni bili dok su bili

Istorija je mutna voda
Sve će to ona nekako progutati
Postiđena biće i sloboda bez naroda
Ono što preživi pustinjom će se zvati

Od ljudskih pogibija
Od onog orkana surovosti
Lažna je ljubav žalosnija
Mrtvu će je proklinjati kosti

Sve što je trebalo da ode
Moglo je da ode al' drukčije
E jadni narode
Niko te razuman ne razumije

Gdje potonuše ko rijeke ponornice
Gdje nestaje bez traga i java
Priatelji-lažne uzdanice
Kada grmi kukavica spava

Svijet je cijeli moćna kukavica
Kukavica bio i ostao
Istorija je lažna sudnica
Ja nikog' ne branim al' mi je svakog žao

Gledao sam kako ruše
Čaušeskog Helenu Sadama i Gadafija
Bože sveti bez i malo duše
Da bi slika bila što groznija

Dok su one ljude čerečili
Pa ma kakvi da su
Pitanje je ljudi i mi ko smo bili
Ko smo bili u tom groznom času

Niko moćni glas digao nije
Što ljudima bar ljudski ne sude
Pa poslije nek' bije ko smije
I nek' bude što hoće da bude

Sve je ovo nekakvo predskazanje
Što nikako na dobro ne sluti
Zalud nam je znanje i imanje
Kad' zlo zbori a pamet začuti

Svijet je cijeli moćna kukavica
Kukavica bio i ostao
Istorija je lažna učiteljica
I zato je čovjek tako nisko pao

MUDRA SILA

Ima l' iko na svijetu
Ko će reći dosta više
I da ljudsku tu prokletu
Sklonast ka zlu jednom zbriše

Tako moćna mudra sila
Da svijet cijeli urazumi
Da nam pruži moćna krila
Da istinu obistini-da ne glumi

I da oči ne zatvara
Pred rugobom i zlotvorom
Da ne laže da ne vara
Da nas srećom budi zorom

PROMJENE

Ovi
Što su zamijenili
One
Nijesu ništa bili bolji
Od onih
N'o gori
Ali su bili bolji
Zato što su bili
Gori

Oni
Što su ih zamijenili
Ovi
Su bili bolji
Mi smo ih poštovali
Zato što od njih
Nije bilo boljih
Njima je bilo lijepo
I mislili su da je i nama svima
Kao i njima lijepo
I nijesu se mnogo mučili
Da nešto mijenjaju
Oni se nijesu mijenjali
I mi smo se bili navikli
Da se ništa ne mijenja

Ovi
Nijesu bili kao
Oni
Da ništa ne mijenjaju
Ovi što su gori
Bili su bolji od onih
U mijenjanju
Oni su sve promijenili
I nas su promijenili
Na gore
Naravno
Ali je i nama sada bolje
Navikli smo
Da se mijenjamo

I da se sve
Mijenja
I nek se mijenja
I kad se mijenja
Nek ide sve u...
Mijenjanje

ZATVARANJE VRATA

S ratišta su dolazili
S džepovima punim zlata
Opljačkano nijesu krili
Ko da im je bila plata

A meni je mučno bilo
Jer ta mi se sorta gadi
Ljudska sorta i grdilo
Koja ne zna ni šta radi

Da je mrzim nijesam znao
Ja tu sortu samo žalim
Patio sam propadao
I sad' žalim za propalim

Znam vratit se ništa neće
Što je prošlo i propalo
Što je bilo ljudsko smeće
Nikad nije procvjetalo

S džepovima tuđeg zlata
Donesenog sa ratišta
Zatvorili sva su vrata
Za sve ljudsko sad' su ništa

KAKO PUCA SRCE

Moralo je puknuti srce
Rahmetli Nuriji Avdulovoj
Sam Bog njemu hvala
Zna kako je i do sad izdržala

Mladani sin joj Mirsad
Poginu na kućnom pragu
Na onaj svijet ga ispratiše
Tužne su lile kiše

Uglednik muž joj Avdul
Za sinom brzo preseli
Ostavi Nuriju bez glave kuće
I kuća ode u bespuće

U Americi dalekoj
Ko grom iz vedra neba
Ubrzo potom
Ljepotica Mejrema oprostila se sa životom

Grunuše zatim nepogode
Krvavi ratovi po Balkanu
Sin joj Isad za Norvešku ode
I tamo osta' do slobode

Najstari sin Emro
U Nikšiću da radi osta
A Esko pravo za Ameriku
Da na mezaru gleda svoje sestrice sliku

Dvije kćerke Nuriјine
Mirsada i Nuna
U Luksemburgu azil dobiše
S Nuriјom u Vrbici ne osta' niko više

Onda i ona u Ameriku pođe kod sina
Mezar je svoje kćerke pohodila
Sedam punih godina
Potom se vrati u Nikšić i skonča kod najstariјeg sina

Moralo je puknuti srce
Rhmetli Nuriјi Avdulovoj
Sam Bog njemu hvala
Zna kako je i do sad' izdržala

LJUDSKA POSLA

Pa ljudi moji
Kako nas sramota nije
Kako toliko zla postoji
U ljudskome rodu da se krije

Kukala nam majka
Sa kim smo sve živjeli
I mislili da je život bajka
I svijet ovaj ojađeni cijeli

Pa jesu li to ti ljudi
Il' gole ništarije
Pametan čovjek da poludi
Šta se u tom čudu od čovjeka krije

Kako ćemo po zemlji hoditi
I u oči gledati ljudima
Kad je bilo biti il' ne biti
Ljudskije je bilo živjet među psima

Bilo i ne ponovilo se više
Nigdje više na ovoj planeti
Gdje ljudsko zlo zamiriše
Bježi dušo tu nema pameti

Među ljudima je uvijek bilo tako
Čekaj dušo i lijepo i ružno
Živjet nikad nije nit će biti lako
Život živi i gdje živi tužno

LJUDSKI ROD

Gledajte šta su sve ljudi
Šta sve rade
Šta misle i šta smisle
A šta zbore
Pa ima li na svijetu
Išta bolje
I išta gore

Gledajte ljude kako izgledaju
Šta jedni drugima znače
Kako ljepotom i dobrotom zrače
Pa ima li išta na svijetu umnije
A da često i umno nije

Gledajte ljude šta sve mogu biti
Šta sve grade šta sve stvaraju
I šta sve ruše
Pa ima li išta na svijetu
Sa toliko duše i bez duše
Ima li išta uspješnije
Ali i pogubnije

Ljudski rod je
Posljednje svjetsko čudo
Veće se rađati neće
Ni veće sreće
Ni veće nesreće
U tom čudu čudna se čudesa kriju
Čuda kojima se ne može odoljeti
I čuda koja voljeti ne umiju

Gledajte ljude
Čime se sve služe
Šta uzimaju a šta daju
Šta jedni drugima čine
Pa ima li šta ljepše i u Raju
Sa toliko mana i sa toliko gorčine

PA ZAR JE TO MALO

Ja nijesam bio u ratu
Borio sam se da rata ne bude
Pet maraka primao sam platu
Al' nijesu uspjeli da me izlude

Uspjeli su da mi ubiju
Zlatni vijenac najboljih godina
Koji sam preživljavao kao robiju
Sa ženom svjom i svoja tri sina

I našoj djeci život su zagorčali
Ubili su im djetinstvo cijelo
Sram ih bilo koliko su nisko pali
Ludačka košulja im je bila svečano odjelo

Borio sam se da rata ne bude
Jer sve je i kod nas na rat mirisalo
Rat je ludilo koje jede ljude
I te hrane uvijek mu je malo

Teško je teško bilo
Iako u ratu nijesam bio
Nijesu me otjerali u ludilo
Poludio bih da sam promašio

Čak ni da mrzim
Nijesu me uspjeli naučiti
Ja nikad ne trčim sa brzim
Itorija neće za mnom suze liti

I što živ sam bio
Nekom je smetalo
ja sam samo ljudsko u ljudima tražio
Biti čovjek pa zar je to malo

SVIJET BEZ LJUBAVI

Zamisli da na svijetu nema ljubavi
I da tih zlatnih dragulja života nikada i nije bilo
Pa onda objavi
Kakovo bi to tek bilo ludilo

Da nikada niko nikog volio nije
I da nikad niko nikog voljeti neće
Kakve bi tek ljudi bili ništarije
I kakve bi svijetom vladale nesreće

Kakva bi među ljudima vladala klima
Kakvi bi oni bili roboti hladni
I među njima vječita sibirski zima
Kakvi bi tek bili naši životi jadni

Zamisli, pa onda jasno kaži
Kakav je život bio
I ništa više od života ne traži
Samo onoliko koliko voliš i koliko si volio

KRAJ VREMENA

Učinilo mi se jednog trena
Beznađa i nostalgije
Da sam došao do kraja vremena
Gdje sve što je bilo ko da bilo nije

Došao sam bez igdje ičega sam
Gdje niko prije nije dolazio
I ništa što sam znao ne znam
Ne znam šta sam ne znam šta sam bio

Ispred je bila pustinja neznanja
Ledeni zid neprobojne tame
Slika cijelog svijeta-slika nestajanja
A moje misli i riječi zaledile su se same

Iza mene postojalo je vrijeme
Puno bola i rijetkih trenutaka sreće
Prošlost je gorko sjeme
Iz koga cvijeće radosti nicati neće

Sve je ličilo kraju svijeta i ništavilu
Dok vrijeme nije počelo sad nazad da se kreće
Ka svom početku klizeći niz svilu
Još nepostojeće sreće

Danima me potom progonila
Stravičnoga trena ta strahobna slika
Da l' je bila ili nije bila
Il' je slika krika gubitnika

To razum ne umije da objasni
Što razum ne može ja strahom tumačim
Istina je laž kada svjesno kasni
I podsvjesno trči za najjačim

POEZIJA U DUŠI

Poezija je
Najmoćnije oružje
Nemoćnih
Zato je ja i sada
Kad više nema ni nada
Ne ostavljam na miru
Jer mi mnogo znači
Što znam da mogu
Uprkos godinama groznim
I svemu ograničavajućem što one donose
Mogu nekog ako zasluži
Ako me na to natjera
Išamarati riječima
I povući ga za nos i uši
Kao nitkova najobičnijeg
Neznanicu i svaštočinu
I otjerati ga u materinu
Mlatiti ga po zubima
Ako ih ima
I kao kantu izlupati
I pljunuti mu u lice
Nemilice
Ako ništavilom svojim
Moj gnjev izazove
Ako opravdane razloge pruži

Iako znam
Da to učiniti neću
Jer u širokom luku
Zaobilazim nesreću
Značajno mi je i sada
Da znam da mogu ako hoću
Ako na to prinuđen budem bio

Poezija meni više
Ničemu ne služi
Ja služim poeziji
Poezija je lijepa
Kada ćuti
Ko čedna djevojka spremna za udaju

Ja takvu poeziju volim
Koja neosjetno
U dušu uđe svojom dobrotom
I do temelja je razori
Svojom energijom skrivenom
Dodirujući joj bolna mjesta
Kao melemom
Pa duši bude toplije
I kada toplo nije

RECENZIJE

OBRAĆANJE SVETU UNUTAR I OKO SEBE

Posle dvanaest pesničkih knjiga, Braho Adrović se ponovo upušta u lirsku odiseju, nudeći nove pesme napisane u slobodnom i vezanom stihu. Ova knjiga, zapravo, predstavlja izbor iz njegove poezije nastale u poslednjih nekoliko godina, te na najbolji mogući način ilustruju sve stvaralačke metamorfoze, genezu i razvoj, kojim se kretala njegova pesnička misao od početka do današnjih dana. Etičko sagledavanje sveta je, inače, osnovna semantička odrednica Adrovićeve poezije, u kojoj, takođe, nalazimo i druge univerzalne teme, kao što su: zavičaj, ljubav, uspomene, nostalgija i dr. Lirskim i filozofičnim razmatranjem svega postojećeg pesnik istovremeno iskazuje svoj odnos i stav prema životu i vremenu, prema svetu i uopšte prema svemu što ga okružuje i što se nalazi u središtu njegovog stvaralačkog interesovanja (“Prijetelji”, “Dragulji prošlosti”).

Ovo poetsko izdanje Braha Adrovića indikativno je po određenim izražajnim, stilskim i tipološkim karakteristikama, a to su, pre svega, sledeće:

- kritički način kazivanja,
- izražavanje u prvom licu jednine i množine,
- auto/biografski detalji,
- raznovrsna tematika,
- stvaralački preobražaji,
- umetnička/ artistska nadogradnja,
- etičko i duhovno sazrevanje.

Upravo na ovim osnovama i odlikama, realnim i figurativnim, zapažamo kako se na primerima njegove poezije stapa individualno (psihološko) sa univerzalnim (kolektivnim), pri čemu je lirski subjekt onaj semantički stožer koji otkriva životnu priču, a može se reći i dramu. Već na prvi pogled se vidi da je ovu poeziju stvarala osoba koja je strastveni zaljubljenik u poeziju i koja je prošla mnogo toga lepog i ružnog u životu. Zbog toga pesnik piše o svemu i svačemu što zaokuplja njegovu pažnju, pa pojedine pesme imaju snažna obeležja angažovanog, duhovnog, patriotskog, humanističkog i etičkog.

O čemu god da peva pesnik to čini neposredno i nadahnuto, sa učestalim obraćanjem u prvom licu jednine ili množine. Na taj način se lirski subjekt identifikuje sa kolektivom, progovarajući u ime većine, a u sadejstvu sa vremenom (prošlim, sadašnjim i budućim). Vreme je, tako-

đe, drugi opsesivni motiv pesnika Adrovića, jer njegova filozofična i gnoseološka razmatranja i te kako ide naruku pesnicima, umetnicima i drugim stvaraocima raznih profila. Naime, pitanje i problem vremena su večita inspiracija od pamtiveka do naših dana. Otuda pesnik pokušava da iznađe novi ugao posmatranja i doživljavanja ove problematike, koju smatra ne samo zagonetnom koliko nedokučivom i nesaznajnom. U neprestanom traganju za vremenom, kao određenim smislom postojanja i življenja, pesnik iznalazi određena rešenja i misaona pregnuća, koja se, ipak, nalaze u pesmama i čija se suština zasniva na veri, vedrini i optimizmu.

Nedoumice i retorička pitanja koja on često postavlja, naročito na početku knjige, svakako nisu bez odgovora, već se njihovo osnovno značenje naslućuje u bogatoj metaforici i osobenom izrazu, koji Adrovića otkrivaju kao pesnika specifične vokacije i refleksije, dovoljno samosvojnog i intrigantnog za čitanje i adekvatno kritičko promišljanje

Adrović je pesnik osobenog senzibiliteta, sa eliptičnim i jezgrovitim izrazom, koji ipak poseduje duboku slojevitost, pouku, slikovitost i melodičnost. Stihovi se nižu jedan za drugim, sasvim prirodno i spontano, a pesme se mogu čitati kao svojevrсна poema, odnosno kantilena koja ima

mного toga zajedničkog skoro za sve pesme. Sa ovom poezijom nije teško uspostaviti komunikaciju, budući da nije hermetična i nepristupačna. Adrović čini sve za svoju percepciju i odnos prema čitaocima, verujući u moć poezije i njena katarzična svojstva, pa otuda pokušaji da se smisao života izjednači ili bar poistoveti sa poezijom, koja nije usputan i uzgredan stvaralački čin, već poseban smisao postojanja i nešto mnogo više od toga. Ovim izdanjem Braho Adrović je znalački skicirao, odnosno zaokružio svoju poetiku i etičko-estetički pogled na svet, učvršćujući dominantne oznake svog lirskog pevanja i mišljenja. Drugim rečima, poetski govor je redukovano i sažeto, ali bremenito idejama i mislima, slikama i porukama, koje su neka vrsta kreativne rekapitulacije i geneza razvojnog puta u širokom vremenskom razmaku.

Može se zaključiti da je Adrović pesniki izrazite subjektivnosti, čiji su stihovi snažno obeleženi naglašenim ličnim tonom, kao svojevršnim svedočanstvom o vlastitom suočavanju sa životnim izazovima i ovovremenim ne/prilikama (na primer: raspad Jugoslavije). Forma obraćanja drugom je svakako dvosmislena, jer ona zapravo podrazumeva i obraćanje vlastitom ja, što pesniku omogućava da ispolji lirsku samoispovest i raznovrsne evokacije od detinjstva pa do današnjih

dana. Pesnikova kreativna i složena jednostavnost pokazuju da se radi o emotivnim i psihološkim treptajima sa mestimičnim uticajima ekspresionizma i neosimbolizma.

Francuski pesnik Rene Šar je govorio da „poezija ne zahteva da bude razumljena, no da bude vodič čula, da učini suštinu živom“. Čini se da Adrović ovu poetičku maksimu ima i te kako u vidu i da se nje znalački pridržava. Ovom knjigom autor je napravio krupan iskorak na crnogorskoj literarnoj sceni, pokazujući samim tim autentičnost i vrednost modernog lirskog stvaralaštva.

Akademik dr Milutin Đuričković

ADROVIĆEVA „BOLNA MJESTA“

Nema dobre poezije bez sjećanja. Zato je Adrovićeva knjiga „Mapa bolnih mjessta” dobra jer je satkana od sjećanja koja traju. Ona su i jedini stanovnici pjesničke planete koji ne umiru. U tim sjećanjima mjesta su našla ona bolna i najbolnija. Gradirana na način koji će svakom čitaocu probuditi savjest iskazuju pjesnika koji zna da pošalje životne poruke. A i sama poezija je život. Ova Adrovićeva je onaj lirski život kojim valja živjeti.

A da je poezija i bol potvrđuje i ovaj novi poetski rukopis Braha Adrovića. Nije to samo sjećanje na jedan trenutak, događaj, nego i na vrijeme kada „ja nisam bio u ratu“.

A rat ima vrijeme i prije i poslije. Ovi naši ratovi, potvrđuju to i Adrovićevi stihovi, nikako da se završe. Zato pjesnik i poručuje: „Borio sam se da rata ne bude“.

Rat i ratište donose „Ruševine ljudi“, a to pjesnik prvi osjeti i upozori, kritički zapiše da ostane. Adrović zna da „pjesnik pjeva prije rata“, jer poslije rata može samo da opjevava. A pjevanje nije isto što i opjevanje!

Bolna sjećanja u ovoj poeziji drhte kao ožiljci u stihovima koji opominju. Jer ovo nije fizički bol, on je izdržljiv, ovo je bol duše, a takav bol može samo pjesnik da doživi i ustihuje ga. Zato čitanje ovoga rukopisa predstavlja i putovanje od bola do bola. Adrović to nijansira, zato su neke njegove pjesme: „Gorka priča puna čemera i jada“. A taj pjesnički jad je i proživljeni jad. Onaj koji donosi strah, bijeda, nepravda. A ko bi drugi podigao glas do Pjesnik!

Kada Adrović pjeva: „U samoću svjesnu bježi“, to je, zapravo, ona samoća koju zovemo pjesničkom, iz koje on vidi i dalje i dublje. Taj vidik radja novi stih, otvara teme, prisjeća se. Ili, kako bi rekao veliki Leso, :“Sjećanje me lakom tugom ovi“!

Jer, zna pjesnik Adrović da se u samoći najbolje sjeća i osjeća. Zato ovom njegovom novom poezijom plovi prošlost. Prošlost koja nas opominje. Opomena može biti i kazna i nagrada. Tako i jeste u ovim stihovima. Bilo, ne povratilo se – jedna je od mnogobrojnih poruka nakon iščitavanja „Bolnih mjesta“ Braha Adrovića.

Novi rukopis Braha Adrovića potvrđuje ostvarenog pjesnika, čija pjesnička zrelost daje dobre poetske plodove. Ti dobri pjesnički plodovi su umotani u metafore, alegorije, personifikacije, i tvore pjesničke slike koje oživljavaju jedno vrijeme, jedan prostor i baca dodatno svijetlo na ovo-

zemaljski život. Težak, turoban, surov!

Stihovi Braha Adrovića pokazuju pjesnika koji ne „robuje“ strogim teorijsko-književnim pravilima. Njemu je fonetika stiha važna. Tu on postiže visoke pjesničke rezultate. Pravi pjesničke slike koje su uvijek upečatljive i pjesnički izazovne.

Ali, Adrovićeva poezija je tu i da nas podsjeti: „Lijepo je sve što duša sanja“. A dobre poezije, kakva je i Adrovićeva, nema bez snova, sanjarenja. Adrović sanja i stvara!

Prof. dr Draško Došljak

BIOGRAFIJA PISCA

Braho Adrović je rođen 25.07.1947.godine u selu Donja Vrbica kod Berana.Osnovnu školu završio je u Vrbici i Petnjici,a Pedagošku akademiju(grupa srpskohrvatski jezik i književnost) u Nikšiću.Bio je član prve redakcije lista studenata Crne Gore „Studentska riječ“,a jedno vrijeme i odgovorni urednik tog glasila.Više od deset godina bio je profesionalni novinar „Pobjede“ a oko dvije ipo decenije novinar Televizije Crne Gore-dopisnik iz Berana,Plava,Andrijevice i Rožaja. Bio je VD direktora Centra za kulturu u Beranama i u dva mandata potpredsjednik opštine Berane.Adrović je bio jedan od osnivača i zamjenik glavnog i odgovornog urednika revije „Novi dani“ koja je jedno vrijeme izlazila u Beranama. Bio je član redakcije i stalni saradnik lista „Sloboda“,urednik za poeziju časopisa „Mostovi“ koji je izlazio u Pljevljima i jedan od pokretača i članova redakcije obnovljenog izdanja časopisa „Tokovi“. Braho Adrović je bio honorarni saradnik listova Arena,Vjesnika i Agencije „Tanjug“ a junaci njegovoh novinskih reportaža proglašavani su podvigom godine.

Braho Adrović je do sada objavio knjige poezije: „Biti živ“, „Juče na ulici“, „Hiljadu dana ljubavi“, „Balkanske elegije“, „Rat u kući“, „Objava nezaborava“, „Gorki vijenac“, „Vječno uzaludno“, „S one strane nade“, „Ljudi i neljudi“, „Izabrane pjesme“, „Velika šetalica“ i roman „Porijeklo grijeha“.

Adrović je zastupljen u mnogim antologijama i izborima poezije. Učestvovao je navećini važnijih književnih festivala i susreta na prostorima bivše Jugoslavije kao i u Bugarskoj, Luksemburgu i Albaniji i Njemačkoj.

Braho Adrović je za svoj književni rad dobitnik najvećeg opštinskog priznja Nagrade „21.jul“ u Beranama. Dobitnik je prve nagrade na susretu mladih pjesnika Crne Gore u Podgorici, dobitnik nagrade za stvaralaštvo za mlade „Krilata seošnica“, nagrade „Mirko Banjević“ za knjigu poezije „Ljudi i neljudi“, prve nagrade na manifestaciji „Pjesnici sa Lima o Llimu“ u Bijelom Polju i nagrade za najbolju humorističko satiričnu pjesmu na Crnogorskom festivalu humora i satire 2017. U Danilovgradu.

Adrović je objavio i četiri televizijska dokumentarna filma „Mlinarica“, „Vječiti gubitnik Selmo“, „Beranska gimnazija i Krila Berana“.

S A D R Ž A J:

GLADNA DUŠA	7
IZA MASKI.....	9
TRAVIN RAST	10
DOBRI MOJ NAROD-POŠTENI.....	12
MOŽDA SU ONI U PRAVU	13
PRAVO LICE	14
CIJELA ISTINA.....	16
LJUDSKE PRIČE.....	18
BUČKURIŠI.....	19
RAZLOG	20
MI I ONI.....	22
GLADNE DUŠE	27
ISTOČNA LJEPOTA.....	28
PREPOZNAVANJE	38
MOGUĆE I NEMOGUĆE	43
RUŽNO STANJE.....	45

OSOBI NE ZRELOG DOBA

TOPOVI GODINA	49
PREPUŠTANJE ZABORAVU	51

NEMUŠTI DANI.....	52
IZMEĐU DVIJE TAČKE	54
SIJEDE GODINE.....	55
DRAGULJI PROŠLOSTI.....	56
PRIJATELJI	57
ZRELE GODINE	58
ORUŽJE STAROSTI	60
KASNE SLIKE.....	61
NE VOLIM DA VOLIM.....	64
ZAUVIJEK PROŠLO	65
GIMNAZIJALKA	66
ĐAVOLJA RABOTA	67
KORIDA	69
ISTINITO STANJE	70
SPOMENIK.....	72
ĐAVOLJI PRSTI.....	73
SVJESNA SAMOĆA.....	74
ZNAŠ KROZ ŠTA SMO PROŠLI	75
BALKANSKA POSLA	76
ODLAZAK JUGE.....	79
ŠTA NAM OVO BI.....	80
ZEMLJA KRIVAJA.....	87
KVARLJIVA ROBA	89
U BESPUĆU	90
PRIČALICA	91
BATAL PRIČA	95

RATNO STANJE

MUTNA VODA	99
CRNO MORE	101
ARABIJSKO “ZLO PROLJEĆE”	102
ARABIJSKA ISTORIJA	104
IZBJEGLIČKE MORNE ČETE	105
POVRATAK MRTVIH.....	106
VARALICA	107
RUŠEVINE LJUDI	109
MUDRA SILA	112
PROMJENE.....	113
ZATVARANJE VRATA.....	115
KAKO PUCA SRCE.....	116
LJUDSKA POSLA	118
LJUDSKI ROD.....	120
PA ZAR JE TO MALO.....	122
SVIJET BEZ LJUBAVI.....	124
KRAJ VREMENA.....	125
POEZIJA U DUŠI.....	127

RECENZIJE

OBRAĆANJE SVETU	
UNUTAR I OKO SEBE	131
ADROVIĆEVA „BOLNA MJESTA“	137
BIOGRAFIJA PISCA	141

Knjiga “MAPA BOLNIH MJESTA” štampana
je iz sredstava Ministarstva kulture
Vlade Crne Gore

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-86-7792-477-5
COBISS.CG-ID 35850768